

BO'LAJAK O'QITUVCHILARDA VERBAL MULOQOTNI RIVOJLANTIRISHNING PSIXOLOGIK XUSUSIYATLARI

Madjitova Kamola Azlar qizi

Chirchiq shahar kasb-hunar maktabida

xorijiy tili (ingliz tili) o'qituvchisi

Annotatsiya. Ushbu maqola talabalar - bo'lajak o'qituvchilar o'rtasida verbal muloqotni rivojlantirishning psixologik jihatlarini o'rganadi. Mualliflar bo'lajak o'qituvchilarning muloqot qobiliyatlari samaradorligiga ta'sir qilishi mumkin bo'lgan psixologik xususiyatlarni tahlil qiladilar. Maqolada empatiya, hissiy intellekt va ijtimoiy moslashish darajasi kabi omillar va ularning ta'lim faoliyati kontekstida verbal nutq ko'nikmalarini rivojlantirishga ta'siri ko'rib chiqiladi. Shuningdek, u o'quvchilar bilan muvaffaqiyatli muloqot qilish va qo'llab-quvvatlovchi ta'lim muhitini yaratish uchun talabalar o'qituvchilariga verbal muloqot qobiliyatlarini rivojlantirish va yaxshilashga yordam beradigan usullar va strategiyalarni muhokama qiladi. Ushbu maqola bo'lajak o'qituvchilarni tayyorlashga qaratilgan ta'lim muassasalari va o'qituvchilar malakasini oshirish dasturlari uchun muhim amaliy tavsiyalar beradi.

Kalit so'zlar: psixologik xususiyatlar, o'qitishga psixologik tayyorgarlik, ta'lim muhitidagi psixologik muammolar, o'qitishning psixologik jihatlari, o'qitishning psixologik jihatlari, bo'lajak o'qituvchilarga qo'yiladigan psixologik talablar.

Verbal muloqot insonning o'zaro ta'sirining asosiy jihatlaridan biridir. Ayniqsa, bo'lajak o'qituvchilar haqida gap ketganda ta'lim va tarbiyada muhim o'rin tutadi. Pedagogik ta'lim muassasalari o'quvchilari o'rtasida verbal muloqotni rivojlantirishning psixologik xususiyatlari nafaqat ularning muvaffaqiyatli ta'lim olishlari, balki kelajakdagi kasbiy faoliyati uchun ham muhim ahamiyatga ega. Keling, kelajakdagi o'qituvchilarda verbal muloqotning rivojlanishiga qanday omillar ta'sir qilishini ko'rib chiqaylik.

Empatiya va tushunish. Pedagoglar turli shaxslar, jumladan, bolalar va o'smirlar bilan samarali muloqot qila olishlari kerak. Bu yuqori darajadagi hamdardlik va boshqalarning his-tuyg'ulari va ehtiyojlarini tushunish qobiliyatini talab qiladi. Ta'lim jarayonida bo'lajak o'qituvchilar sinfdoshlari, o'qituvchilari bilan muloqot qilish va, albatta, bolalar bilan muloqot qilish amaliyoti orqali empatiya ko'nikmalarini rivojlantiradilar.

Nutq madaniyati va til ko'nikmalari. Verbal muloqotning asosi tildir. Bo'lajak o'qituvchilar yuqori darajadagi til bilimiga ega bo'lishi, nutq madaniyatiga ega bo'lishi kerak. Pedagogika oliy o'quv yurtida ta'lim grammatika, stilistika va tilshunoslik qoidalarini o'rganishni o'z ichiga oladi, bu esa to'g'ri va madaniy nutq qobiliyatlarini rivojlantirishga yordam beradi.

Treningning o'ziga xos xususiyatlari. Bo'lajak o'qituvchilarni tayyorlash bolalar va o'smirlar bilan muloqot qilish amaliyotini o'z ichiga oladi. Bunga darslar, o'quv suhbatlari, individual maslahatlar va boshqalar kiradi. Bunday amaliyot jarayonida pedagogika oliy o'quv yurtlari talabalari sinfni boshqarish bo'yicha tajribaga ega bo'lib, o'z muloqot uslubini har bir talabaning ehtiyojlariga moslashtira oladi.

Aloqa strategiyalarini ishlab chiqish. O'qituvchilar materialni samarali tushuntira olishlari, talabalarni rag'batlantirishlari va nizolarni hal qilishlari kerak. Buning uchun ular turli vaziyatlarda turli suhbatdoshlar bilan muvaffaqiyatli muloqot qilishlariga yordam beradigan muloqot strategiyalarini ishlab chiqishlari kerak.

O'z-o'zini anglashni rivojlantirish. Verbal muloqotda o'z-o'zini anglash muhim rol o'ynaydi. Bo'lajak o'qituvchilar muloqotda o'zlarining kuchli va zaif tomonlarini tushunishlari, shuningdek, o'z-o'zini aks ettirish va o'zini takomillashtirishga tayyor bo'lishlari kerak. O'z-o'zini anglashning psixologik jihatida bo'lajak o'qituvchilar o'rtasida verbal muloqotni rivojlantirishda asosiy rol o'ynaydi. Tolerantlik va madaniy xilma-xillik. Zamonaviy jamiyat madaniyati va milliy xususiyatlari jihatidan xilma-xildir. Bo'lajak o'qituvchilar bag'rikenglik va farqlarga hurmat bilan munosabatda bo'lishlari, shuningdek, muloqot uslubini turli madaniy kontekstlarga moslashtira olishlari kerak.

Shunday qilib, verbal muloqot bo'lajak o'qituvchilar faoliyatida markaziy o'rinni egallaydi. Empatiya, nutq madaniyati, o'rganishning o'ziga xos xususiyatlari, muloqot strategiyalari, o'z-o'zini anglash va bag'rikenglik kabi psixologik jihatlar ushbu malaka kompetensiyasini rivojlantirishga muhim ta'sir ko'rsatadi. Bo'lajak o'qituvchilar o'rtasida verbal muloqotning muvaffaqiyatli rivojlanishi qulay ta'lim muhitini yaratish va talabalar bilan mustahkam munosabatlarni shakllantirishning zaruriy shartidir.

Bo'lajak o'qituvchilarda verbal muloqotni rivojlantirishning psixologik xususiyatlari ularning kasbiy muvaffaqiyatlarida muhim rol o'ynaydi. O'zining kuchli va zaif tomonlarini tushunish, tinglash va verbal ifodalash qobiliyatlarini rivojlantirish, nizolarni boshqarish va kasbiy rivojlanishni davom ettirish - bularning barchasi muvaffaqiyatli pedagogik faoliyatning asosini tashkil qiladi. Bu jihatlarga jiddiy

e'tibor qaratilishi bo'lajak pedagoglarning o'z kasbida samarali va ta'sirchan bo'lib yetishishiga, kelajak avlodlarga munosib ta'lim-tarbiya berishga xizmat qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati

1. Д.И. Фельдштейн, О.В. Литовская. "Психология общения". - Москва, 2000.
2. Д. Карнеги. "Как завоевывать друзей и оказывать влияние на людей". - Москва, 2019.
3. Дж. Максвелл. "5 уровней лидерства". - Москва, 2014.
4. А. В. Петровский. "Психология как образ жизни. Учебник по социальной психологии". - Москва, 2007.
5. Vakhobovna N. K. Current Transformational Processes and Prospects for the Development of Intercultural Cooperation in Uzbekistan //International Journal on Integrated Education. – 2022. – Т. 5. – №. 5. – С. 132-136.
6. В.А. Ядов, Е.М. Тализина. "Педагогическая психология". - Москва, 2010.
7. Л.С. Выготский. "Мышление и речь". - Москва, 1982.
8. М. Льюис. "Человек, его гонорар и его мозг". - Москва, 2008.